בס"ד

"הדף לתולדותינו"

יום ג', כ"א בחשון תשע"ז (22 בנובמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

German Jewish children were often made to stand at the front of the class as the teacher pointed out that they were 'different'

היום, ב-**כ"א בחשון**, פחות משבוע לאחר **ליל הבדולח** בשנת תרצ"ט (11/15/1938) **ילדים יהודים מורחקים מבתי ספר גרמניים**.

אחד החוקים שנחקקו לאחר ליל הבדולח נגע בגירוש התלמידים היהודים ממערכת החינוך הכללית, גם ממוסדות בהם היו כיתות נפרדות ליהודים. גם לפני החרם הרשמי עברו ילדים יהודים רבים מבתי ספר ציבוריים לבתי ספר יהודיים בשל האווירה האנטי-יהודית וההטרדות מצד מורים ותלמידים לא יהודים.

[כאמור, היום] ב-15 בנובמבר 1938 נאסר על **צעירים שהוגדרו כיהודים** ללכת לבתי הספר הציבוריים. ה-10 בחוקי נירנברג, שהותקנה ב-4 ביולי 1939, הטילה את האחריות על חינוך הילדים היהודים על "ההתאחדות הלאומית של היהודים בגרמניה (Reichsvereinigung)", שנוסדה שנים ספורות לפני כן. בתי ספר יהודיים המשיכו להתקיים עד קיץ 1941, אז הוצא מחוץ לחוק קיומם של בתי ספר לילדים יהודים ונאסרו אף לימודים פרטיים בהתנדבות. [**מקור**]

תלמידים וסטודנטים יהודים בבתי-ספר תיכוניים ובאוניברסיטאות לא היו זכאים עוד להנחות בשכר לימוד, למלגות, או לכול סיוע אחר; לזוגות חדשים לא הוענקו הלוואות הנישואין המקובלות אם אחד מבני הזוג היה 'לא ארי.'

קטגוריה אחרת של חוקים וחוקי עזר היתה חוקים שנחקקו נגד הדת היהודית במטרה להציב מכשולים לקיום פולחנה ומנהגיה. כבר באפריל 1933 הוצאה השחיטה היהודית הכשרה אל מחוץ לחוק; שופטים יהודים יכלו להיפסל בכל עת בגין משוא-פנים; יותר ויותר רשויות מקומיות אסרו על יהודים לבקר בבתי-מרחץ ציבוריים; סטודנטים יהודים שלא הופיעו ללימודים בשבתות או בימי חג יהודי נענשו, ומאסירים יהודים נמנעה הזכות לקבלת מזון כשר.

באמצע 1935 הגבילו חוקים אלה את חיי היהודים בגרמניה, ותרמו לתהליך התכנסות החברה היהודית בתוך עצמה ובידודה הגובר מהחברה הלא יהודית. [**מקור**]

"אֱלֹקִים נִצָּב בַּעֲדַת-אֵ-ל בְּקֶרֶב אֱלֹקִים יִשְׁפֹּט."

מתוך פרק התהלים [פ"ב] שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שלישי** בשבת

בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום טוב ונעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש ל**פדיון נפשם** של נעדרי וכלואי ישראל, ורפואתם השלמה **לכל** חולי ישראל

בס"ד

"הדף לתולדותינו"

יום ג', כ"א בחשון תשע"ז (22 בנובמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

במהלך החודש אפריל 1933, זמן קצר מאוד לאחר שהועבר "חוק ההסמכה", מורים יהודים פוטרו מבתי ספר ואוניברסיטאות גרמנים. באותה שנה שיעור הסטודנטים היהודים באוניברסיטאות הורד לפחות מ-1 אחוז, כדי להתאים לחלקם של היהודים בגרמניה.

עם זאת, אם כי באזורים מסוימים ילדים יהודים רבים הוצאו מבתי ספר, זה לא היה עד 1938 כי לבסוף כל הילדים היהודים נאסרו מבתי ספר גרמניים. אפליה ובידוד בתוך [מערכת] החינוך, כמו בכל התחומים האחרים של החברה, היו הדרגתיים.

בגרמניה חינוך היה כלי מרכזי שבאמצעותו מדיניות הגזע של הנאצים קודמה ויושמה. בתחילה, מורים רבים התעלמו מהשינויים הפוליטיים. ואולם, תוך זמן קצר מאוד, מורים גרמנים שתמכו בנאצים או "הומרו" לנאציזם החלו לפתח טכסים ושגרים יומיים חדשים. רבים מן ה-32% של המורים שהפכו להיות חברי המפלגה הנאצית, היו לובשים את המדים שלהם לבית הספר.

לאחר שמורים החלו להביע את תמיכתם במפלגה הנאצית בבתי ספר, האווירה בתוך הכיתה נעשתה שונה מאוד מזו שהסטודנטים הכירו בעבר. המורה נכנס לכיתה, והיה מקבל את תלמידי הקבוצה עם [ברכת] "הייל היטלר". הסטודנטים היו צריכים להגיב באופן דומה, לעתים קרובות עד 8 פעמים בכל יום: " הייל היטלר!"- על ההתחלה והסיום של היום, בנוסף אל ההתחלה ואת הסוף של כל שיעור.

<u>לרעה ובידוד</u>

זה נעשה נפוץ לילדים יהודים להיות חשופים להתעללות מילולית ופיזית על ידי תלמידים ומורים. ספרי הלימוד נכתבו מחדש העולים בקנה אחד עם האידיאולוגיה הנאצית, שהובילו ליהודים להיות חשופים למידה גדלה והולכת של אנטישמיות.

לדוגמה, מורים היו מתחילים לברור סטודנטים יהודים בכיתות כדי להשתמש בהם כדוגמאות "לא-ארים" במהלך **השיעורים בביולוגיה** על טוהר הגזע. אמרו לילדים יהודים לעמוד בקדמת הכיתה, בעוד שהמורים היו מצביעים על העיניים, האוזניים, האף, הפה והשיער שלהם, ומשווים מאפיינים אלה למה שמופיע בכרזות תעמולה נאציים. הם מדדו גודל הגולגולת ואורך האף, ורשמו תכונות כדי לקבוע אם התלמידים היו שייכים לגזע הארי האמיתי. במהלך **שיעורי היסטוריה**, תוך כדי שהכיתה לומדת על מלחמת העולם הראשונה, יהודים יהיו לעג כבוגדים מול חבריהם לכיתה.

"אֱלֹקִים נִצָּב בַּעֲדַת-אֵ-ל בְּקֶרֶב אֱלֹקִים יִשְׁפֹּט."
מתוך פרק התהלים [פ"ב] שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום <u>שלישי</u> בשבת
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום טוב ונעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש ל**פדיון נפשם** של נעדרי וכלואי ישראל, ורפואתם השלמה **לכל** חולי ישראל

יום ג', כ"א בחשון תשע"ז (22 בנובמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

התהליך למנוע מיהודים לקבל חינוך ממלכתי היה הדרגתי. ילדים יהודים נישלחו לאחורי הכיתה, לפני בידודם וגירושם מבית הספר. אבל החוקים הנאציים לא הרחיקו יהודים מן החינוך לגמרי; הם הרשו המורים היהודים להקים בתי ספר נפרדים עבור תלמידים יהודים.

התקפות

עם זאת, החוויה של ילדים יהודים בבתי ספר יהודיים גם לא היתה בלי הבעיות שלה. לעתים קרובות חברי נוער ההיטלראי היו מחכים בחוץ בסוף יום הלימודים והחלו להכות נערים יהודים כשיצאו מבית הספר.

מלבד לנסות ולהשיב מלחמה שערה, היה מעט מאוד שבנים אלה יכלו לעשות כדי להדוף תוקפיהם.

ברנרד (פליט הקינדרטרנספורט יהודי-גרמני) זוכר שהיו "מציקים" לו בדרך זו במשך למעלה מ-3 שנים בבית הספר. רק שני סטודנטים לא-יהודים נמנעו מלהציק לו.

סטיבן (גם פליט הקינדרטרנספורט) זוכר שהוכה על ידי הנוער ההיטלראי. הוא מציין כי "הם לא יתקפו אותך אם הם נאלצו להסתדר בכוחות עצמם, הם היו תמיד בקבוצות." הוא גם מציין כי הם לא היו תוקפים בנות. [**מקור**]

"אֱלֹקִים נִצָּב בַּעֲדַת-אֵ-ל בְּקֶרֶב אֱלֹקִים יִשְׁפֹּט."
מתוך פרק התהלים [פ"ב] שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שלישי** בשבת
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום טוב ונעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש ל**פדיון נפשם** של נעדרי וכלואי ישראל, ורפואתם השלמה **לכל** חולי ישראל